

The Guidelines of Contribution of Community Enterprise Sustainable Management of Muen Wai Sub-district Administrative Organization, Muang District, Nakhon Ratchasima Province

Karuna Cherdjirapong¹ and Pimpajee Bunjongparu²

Received	Reviewed	Revised	Accepted
12/10/2563	02/12/2563	05/12/2563	7/12/2563

Abstract

The objectives of this study were to study the community context and the situation of community enterprise groups of Muen Wai Sub-district, Muang District, Nakhon Ratchasima, and study problems in the management of these community enterprise groups. This research aimed to study guidelines for enhancing the sustainable management of these community enterprise groups. This study involved qualitative research. Data collection was done through in-depth interviews, focus group discussions, and non-participant observations. The study found the following results.

The management systems of Ban Phon Sung Community Enterprise Group had plans for the production of community products by bringing raw materials found in the community, which were abundant and of premium quality, into the production process of professional groups. The group had a committee called the Community's Enterprise Committee for Ban Phon Sung Occupation Promotion Group, who each had different responsibilities. The group leader had strong leadership qualities, vision, that could motivate group members to participate and could coordinate with external agencies to provide funding for the group. All groups were required to have a revenue control account, record expenses, and provide proof of payment for accountability. This information had to be reported at the monthly meeting.

¹ Assistant Professor Dr., Public Administration Program, Faculty of Humanities and Social Sciences, Nakhon Ratchasima Rajabhat University, E-mail: karuna-k@hotmail.com

² Assistant Professor Dr., Public Administration Program, Faculty of Humanities and Social Sciences, Nakhon Ratchasima Rajabhat University, E-mail: talkkrupim@hotmail.com

The management problem of the Ban Phon Sung Community Enterprise Group was that the group had no formal development plan. Many occupational groups had no written management organizational structure and a lack of control of production and costs.

Guidelines for enhancing the management of community enterprise groups were as follows. 1) There should be a community enterprise development plan and awareness for the development according to the joint plan. 2) Group leaders should have a sweeping vision, be willing to make sacrifices, and strive to develop community enterprises. 3) Government agencies and educational institutions should seriously support the activities of community enterprise development. 4) There should be a community learning center for the development, accumulation, and transfer of knowledge.

Keyword: Management, Community Enterprises, Sub-district Administrative Organization

แนวทางเสริมสร้างการจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนอย่างยั่งยืน องค์การบริหารส่วน ตำบลหมื่นไวย อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

กรุณา เชิดจิระพงษ์³ และ พิมพ์พี บรรจงปรุ⁴

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบริบทชุมชนและสถานการณ์กลุ่มวิสาหกิจชุมชน เพื่อศึกษาปัญหาในการจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน และเพื่อศึกษาแนวทางเสริมสร้างการจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนอย่างยั่งยืน องค์การบริหารส่วนตำบลหมื่นไวย อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่มย่อย และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม ผลการศึกษาพบว่า

การบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านโพนสูง ได้มีการวางแผนผลิตสินค้าชุมชน โดยการนำผลผลิตที่มีจำนวนมากในชุมชนและมีความโดดเด่นมาแปรรูป และนำมาทำเป็นกลุ่มอาชีพ จัดให้มีคณะกรรมการวิสาหกิจชุมชนกลุ่มส่งเสริมอาชีพบ้านโพนสูง มีการจัดแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบงาน ประธานกลุ่มเป็นผู้นำที่มีภาวะผู้นำสูง มีวิสัยทัศน์ มีความสามารถในการจูงใจสมาชิกกลุ่มให้มีส่วนร่วม และสามารถประสานกับหน่วยงานภายนอกในการจัดหาทุนสนับสนุนกลุ่ม ทุกกลุ่มต้องมีการบัญชีรายรับ รายจ่าย มีหลักฐานการจ่ายเพื่อความถูกต้อง และต้องรายงานในที่ประชุมประจำเดือน

ปัญหาการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านโพนสูงยังไม่ได้มีการจัดทำแผนการพัฒนา กลุ่มอย่างเป็นทางการ กลุ่มอาชีพต่าง ๆ ยังไม่ได้กำหนดโครงสร้างการบริหาร อย่างเป็นลายลักษณ์อักษร การจัดการกลุ่มอาชีพต่าง ๆ ยังไม่ได้มีการจัดการอย่างเป็นระบบที่มีกฎ กติกาอย่างชัดเจน และขาดการควบคุมผลผลิตและต้นทุน

แนวทางเสริมสร้างการจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน 1) ควรมีแผนพัฒนาวิสาหกิจชุมชนและสร้างความตระหนักของการพัฒนาตามแผนที่กำหนดร่วมกัน 2) ผู้นำกลุ่ม มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีความเสียสละและมุ่งมั่นในการขับเคลื่อนวิสาหกิจของชุมชน 3) หน่วยงานภาครัฐและสถาบันการศึกษาให้การสนับสนุนกิจกรรมเสริมสร้างวิสาหกิจชุมชนอย่างจริงจัง 4) มีศูนย์เรียนรู้ของชุมชนทำให้เกิดการพัฒนา สะสมและถ่ายทอดองค์ความรู้

คำสำคัญ : การจัดการ, กลุ่มวิสาหกิจชุมชน, องค์การบริหารส่วนตำบล

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, E-mail: karuna-k@hotmail.com

⁴ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, E-mail: talkkrupim@hotmail.com

บทนำ

วิสาหกิจชุมชน เป็นการรวมตัวกันของสมาชิกในชุมชน เพื่อรวมตัวกันประกอบกิจการของชุมชน ที่ดำเนินงานโดยคณะบุคคลที่มีวิถีชีวิตร่วมกัน บนฐานของการเรียนรู้ ใช้ศักยภาพของชุมชนในการ คิดสร้างสรรค์ ผลิตสินค้า หรือการบริการอื่น ๆ เพื่อช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ในอันที่จะ สร้างรายได้เพิ่มขึ้น และเพื่อการพึ่งพาตนเองของครอบครัว ชุมชนและระหว่างชุมชน โดยนำ องค์ความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือทรัพยากรที่มีอยู่ภายในชุมชนมาใช้ให้เกิดประโยชน์ เกิด ประสิทธิภาพสูงสุด และต้องมีการบริหารจัดการที่ดีจึงจะนำไปสู่ความสำเร็จในการพึ่งพาตนเองและ พัฒนาระบบเศรษฐกิจชุมชนให้มีความเข้มแข็ง (Office of the Secretariat of the Community Enterprise Promotion Board, Department of Agricultural Extension, 2013 : 31)

พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 มีเจตนารมณ์เพื่อให้มีการส่งเสริมความรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่น การสร้างรายได้ การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การพัฒนาความสามารถในการ จัดการ และการพัฒนารูปแบบของวิสาหกิจชุมชน มีผลให้ชุมชนพึ่งพาตนเองได้และพัฒนา เศรษฐกิจชุมชนให้มีความเข้มแข็ง พร้อมสำหรับการแข่งขันทางการค้าในอนาคต ไม่ว่าในระดับใด รวมถึงการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนไปสู่การเป็นผู้ประกอบการในระดับที่สูงขึ้นต่อไป (Community Enterprise Promotion Division, Department of Agricultural Extension, 2018) จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่าการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนยังมี ปัญหาอยู่บ้าง ดังเช่น การศึกษาของ Pomsiri Kongnuan (2009) ได้ศึกษาเรื่องการวิจัยและพัฒนากิจ การจัดการวิสาหกิจชุมชนเพื่อการพึ่งตนเอง และเอื้อต่อการแก้ไขปัญหาความยากจนอย่างบูรณาการ การศึกษาผลิตภัณฑ์อาหารแปรรูป อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า พื้นที่ อำเภอพระสมุทรเจดีย์ ประชากรมีอาชีพเสริมในการแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร และมีผลิตภัณฑ์โอท็อปกว่าสิบชนิด กลุ่มวิสาหกิจชุมชน กลุ่มผู้เพาะเห็ดนางฟ้าต้องการพัฒนา ตนเองและแก้ปัญหาเฉพาะหน้า เช่น การขาดความรู้เชิงเทคนิค เพื่อสามารถสร้างผลผลิตที่ได้ มาตรฐาน ในด้านการบริหารจัดการวิสาหกิจ มีการจัดตั้งกลุ่ม จัดทะเบียนกลุ่มวิสาหกิจชุมชน โดยใช้ชื่อว่า “กลุ่มแม่บ้านแหลมฟ้าผ่า” มีการร่วมกันคิดร่วมกันดำเนินการแก้ปัญหาต่าง ๆ รวมถึง รูปแบบการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ การประสานงานกับหน่วยงาน และการกำหนดระเบียบเพื่อใช้ เป็นกรอบการดำเนินงานร่วมกันของกลุ่ม รวมทั้งประสานกับกลุ่มเครือข่ายต่าง ๆ

ปัจจุบันวิสาหกิจชุมชนที่อนุมัติการจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชนรวมทั้งประเทศ มีจำนวน 83,622 แห่ง โดยจังหวัดนครราชสีมา มีจำนวน 1,760 แห่ง สมาชิก 34,409 ราย ซึ่งจำแนกประเภทกลุ่ม วิสาหกิจชุมชนเป็นประเภทใหญ่ 2 ประเภท คือ ประเภทกลุ่มการผลิตสินค้าและกลุ่มการ ให้บริการ ผ่านเกณฑ์การประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชนในระดับดี จำนวน 394 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 30.21 (Community Enterprise Promotion Division, Department of Agricultural Extension, 2017)

องค์การบริหารส่วนตำบลหมื่นไวย อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา มี 9 หมู่บ้าน โดยประชากรส่วนมากประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรมเป็นอาชีพหลัก ได้แก่ ทำนา ปลูกพืชผักสวนครัว และเลี้ยงสัตว์ เช่น การเลี้ยงโค กระบือ สุกร เป็ด ไก่ เป็นต้น อาชีพรอง เช่น การรับจ้างทั่วไป การทำขมิ้น ซึ่งสินค้าที่มีชื่อเสียง นอกจากนั้นยังมีการรวมตัวจัดตั้งเป็นกลุ่มต่าง ๆ ได้แก่ กลุ่มสตรีแม่บ้าน กลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน กลุ่มออมทรัพย์ และหมู่บ้านตามโครงการ SME ซึ่งส่วนใหญ่เกษตรกรจะมีรายได้ไม่แน่นอนขึ้นอยู่กับฤดูกาล ผู้ใหญ่บ้าน บ้านโพนสูง หมู่ 4 จึงชักชวนชาวบ้านรวมกลุ่มเพื่อสร้างรายได้เพิ่มโดยการแปรรูปผลผลิตที่ตนเองปลูก เช่น น้ำมะนาว น้ำลูกหม่อน กล้วยตาก เป็นต้น ต่อมาจึงจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มส่งเสริมอาชีพบ้านโพนสูง

จากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่า กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเป็นการรวมกลุ่มเพื่อสร้างอาชีพ สร้างรายได้เพิ่มขึ้น มีความสำคัญในการช่วยส่งเสริมให้ชุมชนมีการพึ่งพาตนเอง ทำให้ชาวบ้านมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ชุมชนมีความเข้มแข็งและมีการพัฒนาอย่างยั่งยืน นอกจากนั้นจากการสำรวจความคิดเห็นเบื้องต้น พบว่ากลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มส่งเสริมอาชีพบ้านโพนสูง ตำบลหมื่นไวย อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ยังมีปัญหาในเรื่องการจัดการกลุ่ม ถ้าหากสมาชิกกลุ่มมีศักยภาพ และขีดความสามารถในการจัดการกลุ่มเพิ่มขึ้นจะทำให้กลุ่มวิสาหกิจมีความเข้มแข็ง ผลผลิตที่มีคุณภาพเพิ่มขึ้น รายได้จากการจำหน่ายผลผลิตเพิ่มขึ้น ย่อมทำให้ประชาชนมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาแนวทางการเสริมสร้างการจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนอย่างยั่งยืน องค์การบริหารส่วนตำบลหมื่นไวย อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาบริบทชุมชนและสถานการณ์กลุ่มวิสาหกิจชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบลหมื่นไวย อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา
2. เพื่อศึกษาปัญหาในการจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบลหมื่นไวย อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา
3. เพื่อศึกษาแนวทางการเสริมสร้างการจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนอย่างยั่งยืน ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหมื่นไวย อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

ขอบเขตการวิจัย

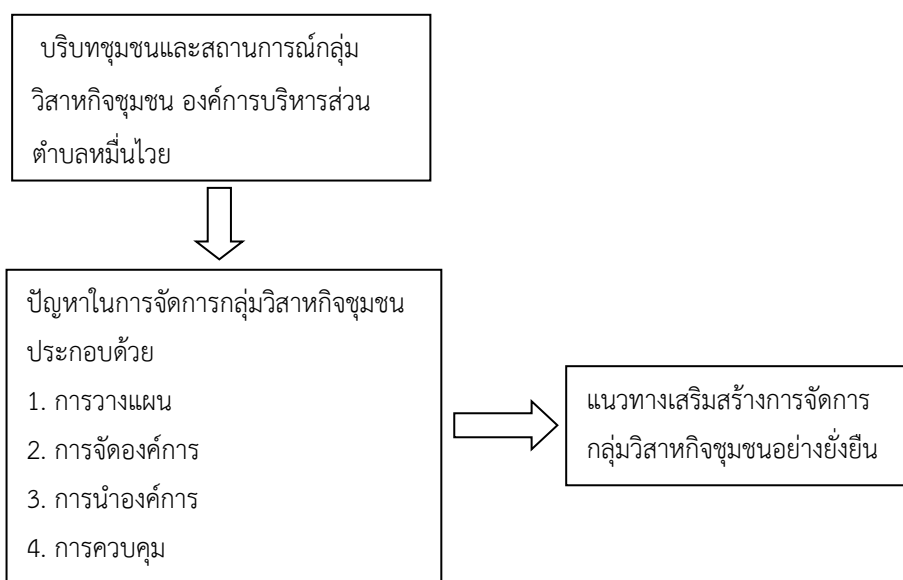
1. ขอบเขตด้านพื้นที่ การวิจัยครั้งนี้กำหนดพื้นที่และกลุ่มเป้าหมายของการวิจัย คือ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนส่งเสริมอาชีพบ้านโพนสูง องค์การบริหารส่วนตำบลหมื่นไวย อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา ได้แก่ (1) ข้อมูลปฐมภูมิ ข้อมูลวิสาหกิจชุมชนที่มาจากการสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่มย่อย กับผู้ที่เกี่ยวข้องกับวิสาหกิจชุมชนส่งเสริมอาชีพบ้านโป่งสูง องค์การบริหารส่วนตำบลหมื่นไวย อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา และ (2) ข้อมูลทุติยภูมิ ข้อมูลที่รวบรวมจากเอกสาร งานวิจัย แนวคิด ข้อมูลสถิติต่าง ๆ จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

3. ขอบเขตด้านเวลา ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาวิจัย เป็นระยะเวลา 1 ปี

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาบริบทของชุมชน สถานการณ์กลุ่มวิสาหกิจชุมชน และปัญหาในการจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบลหมื่นไวย อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ตามแนวคิดหลักการจัดการ 4 ประการ (Allen, 1973 อ้างถึงใน Stuart Crainer, 2008 : 32-33) ได้แก่ การวางแผน การจัดองค์การ การนำองค์การ และการควบคุมงาน มาใช้เป็นแนวทางในการกำหนดตัวแปรที่ศึกษา ซึ่งสามารถนำเสนอเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

เพื่อให้แนวทางในการดำเนินวิจัยเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. หน่วยวิจัยในการศึกษา คือ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านโพนสูง หมู่ 4 องค์การบริหารส่วนตำบลหมื่นไวย อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา โดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสัมภาษณ์เชิงลึก ได้แก่ ประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านโพนสูง และสมาชิกตัวแทนกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านโพนสูง หมู่ 4 องค์การบริหารส่วนตำบลหมื่นไวย อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 2 คน และผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสนทนากลุ่มย่อย ได้แก่ หัวหน้ากลุ่มอาชีพและเลขานุการกลุ่มอาชีพต่าง ๆ ของวิสาหกิจชุมชนบ้านโพนสูง จำนวน 8 กลุ่มอาชีพ กลุ่มละ 2 คน รวม 16 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) และการสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group) โดยแนวคำถามในการสัมภาษณ์เชิงลึก เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านโพนสูง 4 ด้าน คือ ด้านการวางแผน ด้านการจัดองค์การ ด้านการนำองค์การ และด้านการควบคุม สำหรับแนวคำถามสำหรับการสนทนากลุ่มย่อย ได้แก่ ปัญหาและแนวทางเสริมสร้างการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านโพนสูง

ส่วนประเด็นการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-Participant Observation) ทำการสังเกตการดำเนินกิจกรรมที่เป็นการบริหารงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ประกอบด้วยประเด็นสำคัญ อาทิ กระบวนการ/วิธีการบริหารงาน สิ่งที่เป็นความโดดเด่นและปัจจัยที่สำคัญในการขับเคลื่อนของการบริหารงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

3. การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือในการวิจัย มีการดำเนินการโดย ทบทวนวรรณกรรมในส่วนที่เป็นแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำเครื่องมือที่ได้ให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน เพื่อพิจารณาตรวจสอบความตรงด้านเนื้อหา (Content Validity) โดยเป็นผู้พิจารณาประเด็นสำคัญของแนวคำถามที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล และตรวจสอบปรับแก้ตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่าน แล้วจึงดำเนินการจัดเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) เพื่อความครบถ้วน ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยมีการตรวจสอบข้อมูลดังนี้ 1) การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้าด้านข้อมูล (Data Triangulation) โดยการตรวจสอบแหล่งข้อมูลที่มา ซึ่งประกอบด้วยไปด้วย แหล่งเวลา แหล่งสถานที่ แหล่งบุคคล และตรวจสอบว่าข้อมูลที่ได้จากแหล่งต่าง ๆ เหมือนกันหรือไม่ ถ้าเหมือนกันซ้ำ ๆ ผู้วิจัยถือว่าข้อมูลนั้นเชื่อถือได้ แล้วทำการบันทึกไว้ 2) การตรวจสอบแบบสามเส้าด้านวิธีการเก็บข้อมูล (Methodological Triangulation) ผู้วิจัยใช้การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม ควบคู่กับการสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม พร้อมทั้งศึกษาข้อมูลจากเอกสารประกอบที่ได้มีการค้นคว้า

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองพร้อมกับทีมผู้ช่วยนักวิจัย ซึ่งเป็นอาจารย์ในมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมาที่มีประสบการณ์ในการลงพื้นที่เก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ ทำการประสานงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเป้าหมาย ในการ

ติดต่อขอสัมภาษณ์ กลุ่มเป้าหมาย/ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ ภายใต้ประเด็นที่กำหนดไว้อย่างชัดเจน บันทึกและสรุปวิเคราะห์ข้อมูลอย่างละเอียด ผู้วิจัยได้มีการจัดสนทนากลุ่มย่อยกับกลุ่มเป้าหมาย คือ สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ทั้งนี้ได้มีการประชุมชี้แจงการเก็บรวบรวมข้อมูลให้แก่กลุ่มเป้าหมาย/ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญทราบ และให้ผู้ช่วยนักวิจัยร่วมดำเนินงานจัดประชุมสนทนากลุ่ม

5. การวิเคราะห์ข้อมูล เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งข้อมูลปฐมภูมิและข้อมูลทุติยภูมิที่เก็บรวบรวมได้ โดยเป็นการวิเคราะห์เชิงคุณภาพด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยมีเป้าหมายสำคัญ คือแนวทางการเสริมสร้างการจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

ผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย ตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. บริบทชุมชนและสถานการณ์กลุ่มวิสาหกิจชุมชน ผลการศึกษา พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลหมื่นไวย อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา มีกลุ่มวิสาหกิจที่จดทะเบียนกลุ่มวิสาหกิจ เพียงกลุ่มเดียว คือ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มส่งเสริมอาชีพบ้านโพนสูง หมู่ 4 นำโดย นายอรุณ ชันโคกสูง ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ 4 บ้านโพนสูง ตำบลหมื่นไวย อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มส่งเสริมอาชีพบ้านโพนสูง เริ่มต้นจากได้รับงบประมาณโครงการ SML จึง จัดประชุมหมู่บ้านเพื่อหารือและเชิญชวนชาวบ้าน จัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชน โดยเริ่มจากกลุ่มผลิตก้อนเห็ดนางฟ้า ซึ่งภายหลังจากจดทะเบียนตั้งกลุ่มแล้ว ก็ได้สร้างกลุ่มอาชีพย่อย ๆ เพิ่มขึ้นอีกหลายกลุ่ม เช่น กลุ่มเลี้ยงจิ้งหรีด เลี้ยงหมูหลุม ปลูกผักไฮโดรโปนิคส์ ปลูกฝรั่งกิมจู เป็นต้น

ต่อมา กลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มส่งเสริมอาชีพบ้านโพนสูง ได้จดทะเบียน ตั้งแต่วันที่ 10 สิงหาคม 2559 มีการรวมกลุ่ม โดยประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเชิญชวนคนในชุมชนทำกิจกรรม ว่า คุ่มใดอยากทำอะไร ให้คุ่มนั้นเขียนแผนธุรกิจว่าจะทำอะไรบ้าง แล้วจะจัดเงินชุมชนเป็นทุนอุดหนุนให้ลงทุนในธุรกิจนั้น ประมาณ 150,000 บาท ภายในเวลา 5 ปี หากธุรกิจนั้นดำเนินไปได้ ก็ไม่ต้องคืนเงินชุมชน ให้บริหารจัดการเงินนั้นได้ต่อไป ทั้งนี้ต้องรายงานต่อที่ประชุมหมู่บ้าน จึงเกิดกลุ่มส่งเสริมอาชีพต่าง ๆ และจัดเป็นแหล่งท่องเที่ยว กลุ่มส่งเสริมอาชีพต่าง ๆ ได้แก่ 1) ศูนย์การเรียนรู้โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริบ้านโพนสูง “โพนสูง นิเวศ เกษตรขอบเมือง” ซึ่งรวมกลุ่มกันทำการเกษตรแบบผสมผสาน โดยนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ และจัดเป็นศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง 2) บ้านขนมไทย “ย้อนรอยมนต์เสน่ห์ขนมไทย หวานจับใจไม่รู้ลืม” เป็นกลุ่มอาชีพที่ทำขนมไทยสดใหม่ทุกวัน ทั้งจำหน่ายที่ตลาด และสำหรับต้อนรับผู้มาศึกษาดูงาน 3) ผักไฮโดรโปนิคส์ “ผักไร้ดิน ปลอดภัยไร้สารพิษ” เป็นกลุ่มอาชีพที่ปลูกผักไฮโดรโปนิคส์ โดยไม่ใช้ดิน 4) อุโมงค์มัลเบอร์รี่ “โน้มกึ่งทำอุโมงค์หมอน” เริ่มจากการพัฒนาพื้นที่ดินเสื่อมโทรมโดยปลูกต้นหมอน ให้เป็น

แถวแล้วโน้มยอดมาผูกกันให้เป็นอุโมงค์ ให้นักท่องเที่ยวได้เดินเที่ยวชม เก็บผลมะลเบอร์รี่ และนำมาแปรรูปเป็นน้ำมะลเบอร์รี่บรรจุขวดขาย เพิ่มรายได้ 5) สะพานกลางนา “พักผ่อน หย่อนใจ ที่สะพานไม้” มีสะพานไม้ทอดยาวกลางทุ่งนา เพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยว 6) พิพิธภัณฑ์ของเก่า “ของเก่าน่าชม เติมความสุข ย้อนวันวาน” สำหรับจัดเก็บสิ่งของเครื่องใช้เก่าโบราณ ที่มีตำนาน ความเป็นมา สะท้อนความรู้ ภูมิปัญญาในอดีต 7) หมูหลุม “ลดรายจ่าย สร้างรายได้ ด้วยหมูหลุม” เป็นกลุ่มที่เลี้ยงหมูในหลุม ใช้น้ำหมักจากสมุนไพรเพื่อไล่แมลง ลดกลิ่นมูลหมู และใช้ปุ๋ยจากมูลหมู 8) โรงเลี้ยงจิ้งหรีด “คุณภาพดี เนื้อแน่น สะอาด ถูกหลักอนามัย” บรรจุถุงแล้วใส่ช่องแช่แข็งเพื่อจำหน่าย 9) สะพานนาบัว “ชมนาบัว ใส่บาตรบนสะพานไม้” เป็นสะพานไม้ที่ทอดยาวกลางนาบัวขนาดใหญ่ 10) กลุ่มโฮมสเตย์ กลุ่มที่จัดที่พักสำหรับนักท่องเที่ยวแบบสัมผัสธรรมชาติและวิถีชีวิตชุมชนอย่างแท้จริง ซึ่งจะจัดกิจกรรมให้นักท่องเที่ยวได้ขี่จักรยานไปตามเส้นทางท่องเที่ยวภายในหมู่บ้าน และทำกิจกรรมต่าง ๆ ในแต่ละกลุ่มภายในชุมชน เช่น ศูนย์เรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ทำขนมที่บ้านขนมไทย ปลูกผักไฮโดรโปนิกส์ โน้มกึ่งต้นหม่อนและเก็บผลมะลเบอร์รี่ ถ่ายภาพสะพานกลางนาชมพิพิธภัณฑ์ของเก่า ดูการเลี้ยงหมูหลุม โรงเลี้ยงจิ้งหรีด และใส่บาตรที่สะพานนาบัว

1.2 การบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

ผลการศึกษาการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านโนนสูง พบว่า

1.2.1 การวางแผน การจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านโนนสูง ได้มีการประชุมหมู่บ้านเพื่อวางแผนผลิตสินค้าชุมชน จากการนำผลผลิตที่มีจำนวนมากในชุมชนและมีความโดดเด่น อาทิ กล้วยน้ำว้า การทำขนมไทย มะนาว ลูกหม่อน หมูหลุม ฟาร์มจิ้งหรีด และการเพาะเห็ด จึงนำมาแปรรูป และนำมาทำเป็นกลุ่มอาชีพ โดยให้ชาวบ้านในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมตามความต้องการและความถนัด วางแผนร่วมกันถึงผลผลิต ขั้นตอนการผลิต และการแปรรูปผลผลิตของชุมชน ที่สามารถนำแปรรูปได้ และสามารถทำเป็นกลุ่มอาชีพได้ และประธานกลุ่มได้ประสานขอรับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ ในด้านต่าง ๆ เช่น การบรรจุภัณฑ์ การพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ของสินค้า การทำให้สินค้ามีมาตรฐานรับรอง และการตลาด

1.2.2 การจัดองค์การ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มส่งเสริมอาชีพบ้านโนนสูง ได้จดทะเบียนจัดตั้งกลุ่ม โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่ครัวเรือน เป็นการเสริมสร้างเศรษฐกิจชุมชนให้พึ่งตนเองได้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ โดยนำทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในชุมชน 2) เพื่อเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ชุมชนในหมู่บ้านในการประกอบอาชีพอย่างพอเพียง 3) เพื่อให้เข้าใจการทำงานระบบกลุ่ม และสร้างความเข้มแข็งในชุมชน และ 4) เพื่อสร้างความสามัคคีในหมู่บ้านและชุมชน

โครงสร้างองค์กร จัดให้มีคณะกรรมการวิสาหกิจชุมชนกลุ่มส่งเสริมอาชีพบ้านโพนสูง ซึ่งประกาศขึ้น ตามระเบียบวิสาหกิจชุมชนกลุ่มส่งเสริมอาชีพบ้านโพนสูง เมื่อ 1 สิงหาคม 2559 ประกอบด้วย ประธาน รองประธาน เภรณญิก ปฏิคม กรรมการและเลขานุการ การจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านโพนสูง มีการจัดแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบงาน โดยมีผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้รับผิดชอบหลัก และในแต่ละกลุ่มอาชีพจะมีหัวหน้ากลุ่มและคณะกรรมการกลุ่มดูแลการบริหารจัดการกลุ่ม และมีการมอบหมายงานให้แก่ผู้ที่ได้รับเลือกให้รับผิดชอบในส่วนต่าง ๆ นอกจากนี้กระบวนการทำงานจะเน้นรูปแบบการทำงานที่เป็นแบบครอบครัว ใจกว้าง และให้อำนาจการตัดสินใจและสั่งการอยู่ที่ผู้นำกลุ่มอาชีพ รวมทั้งเน้นการทำงานร่วมกันโดยทุกกลุ่มอาชีพต้องประสานความร่วมมือกันได้ และสามารถส่งเสริมและสนับสนุนซึ่งกันและกัน เพื่อให้การดำเนินงานในภาพรวมของวิสาหกิจชุมชนเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

1.2.3 การนำองค์การ จุดเด่นของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านโพนสูง ก็คือ มีประธานกลุ่มที่เป็นผู้นำที่มีภาวะผู้นำ และมีความสามารถสูง มีวิสัยทัศน์ ทักษะ และความเชี่ยวชาญในการดำเนินงาน มีความสามารถในการจูงใจสมาชิกกลุ่มให้มีส่วนร่วม สามารถสร้างความศรัทธา ความไว้วางใจและการยอมรับจากคนในชุมชน นอกจากนี้ยังมีความมุ่งมั่นในการเพิ่มพูนความรู้ของตน และสมาชิกอยู่เสมอ และมีความรับผิดชอบต่อสังคม มีการคิด และหาทุนสนับสนุนในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ และมีการถ่ายทอดองค์ความรู้และประสบการณ์ผ่านศูนย์การเรียนรู้ของกลุ่ม และมีการจัดสวัสดิการต่าง ๆ ที่จำเป็นแก่คนในชุมชน ซึ่งทำให้เกิดขวัญกำลังใจแก่คนในชุมชนในการให้ความร่วมมือในการพัฒนาชุมชน

1.2.4 การควบคุม การบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านโพนสูง จะมีการควบคุมการบริหารกลุ่มอาชีพย่อย ๆ ซึ่งมีการวัดผลจากรายได้ ผลกำไรจากการขายผลผลิต โดยทุกกลุ่มต้องมีบัญชีรายรับ รายจ่าย โดยประธานกลุ่มเป็นผู้ดูแล นำเงินส่งคืนกองกลาง เน้นการบันทึก และมีหลักฐานการจ่ายเพื่อความถูกต้อง และต้องรายงานในที่ประชุมประจำเดือน เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกลุ่มอื่น ๆ และให้ข้อเสนอแนะซึ่งกันและกัน รวมทั้งเป็นการให้ชาวบ้านได้มีส่วนร่วมในการตรวจสอบการดำเนินงานของกลุ่มอาชีพต่าง ๆ

2. ปัญหาในการจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน การศึกษาปัญหาการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านโพน โดยใช้กรอบแนวคิดการบริหารจัดการ POLC มีรายละเอียดผลการศึกษา ดังนี้

2.1 การวางแผน ปัจจุบันกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านโพนสูง ยังไม่มีการจัดทำแผนการพัฒนาอย่างเป็นทางการ ยังไม่มีการกำหนดทิศทางการพัฒนากลุ่มวิสาหกิจชุมชน เพียงแค่มีการพูดคุยในที่ประชุมหมู่บ้าน เกี่ยวกับปัญหาของการดำเนินงานของกลุ่มอาชีพ และร่วมกันหาวิธีแก้ไขปัญห

2.2การจัดองค์การ แต่ละกลุ่มอาชีพจะมีหัวหน้ากลุ่มอาชีพ ดูแลและจัดแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบงาน โดยกระบวนการทำงานจะเน้นการทำงานที่เป็นแบบครอบครัว ใ่วางใจ ซึ่งยังไม่ได้กำหนดโครงสร้างกลุ่มอาชีพย่อย ๆ กฎ ระเบียบต่าง ๆ อย่างเป็นลายลักษณ์อักษร

2.3การนำองค์การ ส่วนใหญ่กลุ่มอาชีพต่าง ๆ ต้องการความรู้ในเรื่องการแปรรูปผลผลิต ดังเช่น ปัญหาของกลุ่มฟาร์มเห็ด ยังมีปัญหาเรื่องโรงเรือน ยังไม่สามารถคุมอุณหภูมิได้ ทำให้เห็ดออกดอกไม่สม่ำเสมอ จึงอยากปรับปรุงโรงเรือนเป็นโรงเรือนอัจฉริยะ และต้องการมีความรู้ในการแปรรูปเห็ดที่หลากหลายรูปแบบ เช่น ลูกชิ้นเห็ด ยอเห็ด เป็นต้น เช่นเดียวกับกลุ่มเลี้ยงจิ้งหรีด ต้องการความรู้การแปรรูปจิ้งหรีด ให้มีหลากหลายรูปแบบ เช่น จิ้งหรีดอบโร้น้ำมัน จิ้งหรีดปรุงรส เป็นต้น และขาดการจัดระบบการจัดการความรู้

2.4การควบคุม โดยทุกกลุ่มอาชีพต้องมีบัญชีคุมรายรับ รายจ่าย โดยประธานกลุ่มเป็นผู้ดูแล นำเงินส่งคืนกองกลาง เน้นการบันทึก และหลักฐานการจ่ายเพื่อความถูกต้อง และต้องรายงานในที่ประชุมประจำเดือน เพื่อเป็นการให้ชาวบ้านได้มีส่วนร่วมในการตรวจสอบการดำเนินงานของกลุ่มอาชีพต่าง ๆ และเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกลุ่มอื่น ๆ และให้ข้อเสนอแนะซึ่งกันและกัน

3. แนวทางเสริมสร้างการจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

จากการสนทนากลุ่มย่อย โดยผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางเสริมสร้างการจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านโพนสูงอย่างมีประสิทธิภาพ สรุปได้ดังนี้

3.1การวางแผน ควรมีแผนพัฒนากลุ่มวิสาหกิจชุมชน และมีการถ่ายทอดแผนให้สมาชิกทุกคนทราบ รวมทั้งสร้างความตระหนัก ให้เห็นความสำคัญของการพัฒนาตามแผน เพื่อให้การดำเนินการกลุ่มมีความมุ่งมั่นไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อบรรลุเป้าหมายที่กำหนดร่วมกัน

3.2การจัดองค์การ ควรมีการจัดโครงสร้างคณะกรรมการดำเนินงานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนอย่างชัดเจน มีกฎ ระเบียบของการบริหารกลุ่มอาชีพต่าง ๆ ที่เป็นลายลักษณ์อักษรอย่างชัดเจน

3.3การนำองค์การ เพื่อให้ดำเนินการได้อย่างยั่งยืนนั้น สำคัญที่ผู้นำกลุ่ม ต้องมีลักษณะแบบผู้นำการเปลี่ยนแปลง มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีความเสียสละ พุ่มเทร่างกายแรงใจในการขับเคลื่อนวิสาหกิจของชุมชน มีความมุ่งมั่นตั้งใจทำงาน ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของสมาชิกทุกกระบวนการ เพื่อสร้างรายได้ให้กับสมาชิก และมุ่งมั่นให้สมาชิกสามารถดำเนินการกลุ่มได้อย่างยั่งยืน เข้มแข็ง ต่อยอดผลิตภัณฑ์ต่อไปได้อีก

3.4การควบคุม กลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านโพนสูง มีการกำหนดกติกาในการทำงานร่วมกัน มีการกำหนดระยะเวลาในการทำงานอย่างชัดเจน และมีการวัดผลจากรายได้ ผลกำไรของการขายสินค้าชุมชน การให้บริการการท่องเที่ยว และสวัสดิการชุมชน นอกจากนี้ยังมีการประชุมประจำเดือนเพื่อการติดตาม

ตรวจสอบการดำเนินงาน และการประเมินผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติงาน เพื่อรับรู้ปัญหา และหาแนวทาง แก้ไขปัญหาร่วมกัน นอกจากนั้นหน่วยงานภาครัฐ ควรเข้ามาดูแล ให้ความรู้และเป็นที่พึ่ง ในการติดตามประเมินผลโครงการ

อภิปรายผลการวิจัย

1. บริบทชุมชนและสถานการณ์กลุ่มวิสาหกิจชุมชน

การศึกษาบริบทชุมชนและสถานการณ์กลุ่มวิสาหกิจชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบลหมื่นไวย อำเภอมือเืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา มีประเด็นอภิปรายผล ดังนี้

1.1 บริบทของวิสาหกิจชุมชน

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มส่งเสริมอาชีพบ้านโพนสูง เริ่มต้นจากได้รับงบประมาณโครงการ SML จึงจัดประชาคมหมู่บ้านเพื่อหารือและเชิญชวนชาวบ้าน จัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชน โดยเริ่มจากกลุ่มผลิตภัณฑ์ด้านผ้า ซึ่งภายหลังจากจดทะเบียนตั้งกลุ่มแล้ว ได้เชิญชวนคนในชุมชนทำกิจกรรม ว่าคุ้มโดยอยากทำอะไร ให้คุ้มนั้นเขียนแผนธุรกิจว่าจะทำอย่างไรบ้าง แล้วจัดเงินชุมชนเป็นทุนอุดหนุนให้ลงทุนในธุรกิจนั้น ประมาณ 150,000 บาท ภายในเวลา 5 ปี หากธุรกิจนั้นดำเนินไปได้ ก็ไม่ต้องคืนเงินชุมชน ให้บริหารจัดการเงินนั้นได้ต่อไป ทั้งนี้ต้องรายงานต่อที่ประชุมหมู่บ้าน ต่อมาได้มีกลุ่มส่งเสริมอาชีพต่าง ๆ และจัดเป็นแหล่งท่องเที่ยวแบบวิถีชุมชน

ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ซึ่งเป็นผู้ใหญ่บ้านโพนสูงด้วย เป็นผู้มีความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะเสริมสร้างอาชีพให้กับชาวบ้านในชุมชน ประกอบกับเป็นผู้ใฝ่เรียนรู้ และประสานกับหน่วยงานอื่นได้เป็นอย่างดี จากที่ประธานกลุ่มมีแนวความคิดว่า การอบรมนอกจากได้ความรู้แล้วยังได้เครือข่ายที่จะช่วยสนับสนุนทั้งเป็นที่พึ่งและจัดสรรงบประมาณด้วย นอกจากนั้นสมาชิกกลุ่มให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ผลการศึกษาสอดคล้องกับPornphan Khummun (2007) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของกลุ่มทอผ้าพื้นเมือง กรณีศึกษากลุ่มแม่บ้านเกษตรกรน้ำใสใต้ ตำบลชัยชุมพล อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของกลุ่มทอผ้าพื้นเมือง ได้แก่ ปัจจัยด้านผู้นำ ประธานกลุ่มมีภาวะผู้นำสูง มีมนุษยสัมพันธ์ดี พร้อมที่จะอุทิศเวลาให้กับกลุ่ม มีความเป็นกันเองกับสมาชิกกลุ่มหรือมีปฏิสัมพันธ์การสื่อสารระหว่างสมาชิกในกลุ่มทอผ้าพื้นเมืองด้วยกันหรือองค์กรภายนอกทั้งหน่วยงานภาครัฐและเอกชน

1.2 การบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน จากผลการศึกษาการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านโพนสูง สามารถอภิปรายผล ได้ดังนี้

1.2.1 การวางแผน การจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านโพนสูง ได้เริ่มต้นจากผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน ปราชญ์ชาวบ้าน และคนในชุมชนมีแนวคิดคล้ายคลึงกัน จึงได้ร่วมกันวางแผนในการจัดทำวิสาหกิจชุมชน เพื่อพัฒนาชุมชนของตนเองให้สามารถสร้างรายได้ สามารถนำ

ผลผลิตหรือแปรรูปผลผลิตที่มีอยู่ออกมาจำหน่ายได้ และสามารถทำให้รายได้คืนกลับเข้าสู่คนในชุมชน โดยการวางแผนของกลุ่มจะขึ้นอยู่กับการจัดการภายในกลุ่มอย่างเป็นไปตามธรรมชาติ

1.2.2 การจัดองค์การ จัดให้มีคณะกรรมการวิสาหกิจชุมชนกลุ่มส่งเสริมอาชีพบ้านโนนสูง ประกอบด้วย ประธาน รองประธาน เภรัญญิก ปฏิคม กรรมการและเลขานุการ และในแต่ละกลุ่มอาชีพจะมีหัวหน้ากลุ่มและคณะกรรมการกลุ่มดูแลการบริหารจัดการกลุ่ม นอกจากนี้กระบวนการทำงานจะเน้นรูปแบบการทำงานที่เป็นแบบครอบครัว ใ่วางใจ และให้อำนาจการตัดสินใจและสั่งการอยู่ที่ผู้นำกลุ่มอาชีพ รวมทั้งเน้นการทำงานร่วมกัน โดยทุกกลุ่มอาชีพต้องประสานความร่วมมือกันได้ และสามารถส่งเสริมและสนับสนุนซึ่งกันและกัน เพื่อให้การดำเนินงานในภาพรวมของวิสาหกิจชุมชนเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

1.2.3 การนำองค์การ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านโนนสูง มีผู้นำที่มีภาวะผู้นำสูง และมีความสามารถสูง มีวิสัยทัศน์ ทักษะ มีความสามารถ ในการจูงใจสมาชิกกลุ่มให้มีส่วนร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบ และร่วมบำรุงรักษาเพื่อสนับสนุนซึ่งกันและกัน ผู้นำสามารถสร้างความศรัทธา ความไว้วางใจและการยอมรับจากคนในชุมชน นอกจากนี้ผู้นำบ้านโนนสูงยังมีความมุ่งมั่นในการเพิ่มพูนความรู้ของตนอยู่เสมอ และมีความรับผิดชอบต่อสังคม มีการคิด และหาทุนสนับสนุนในการจัดกิจกรรมทุนเสริมชุมชน และมีการถ่ายทอดองค์ความรู้และประสบการณ์ผ่านศูนย์การเรียนรู้ของกลุ่ม และมีการจัดสวัสดิการต่าง ๆ ที่จำเป็นแก่คนในชุมชน

1.2.4 การควบคุม จะมีการควบคุมการบริหารกลุ่มอาชีพย่อย ๆ ซึ่งมีการวัดผลจากรายได้ ผลกำไรของการขายสินค้าชุมชน โดยทุกกลุ่มต้องมีบัญชีคุมรายรับ รายจ่าย โดยประธานกลุ่มเป็นผู้ดูแล นำเงินส่งคืนกองกลาง เน้นการบันทึก และมีหลักฐานการจ่ายเพื่อความถูกต้อง และต้องรายงานในที่ประชุมประจำเดือน เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกลุ่มอื่น ๆ ถ้าหากมีปัญหาจะร่วมกันวิเคราะห์หาสาเหตุ ปรึกษาหารือในการแก้ปัญหา และให้ข้อเสนอแนะซึ่งกันและกัน รวมทั้งเป็นการให้ชาวบ้านได้มีส่วนร่วมในการตรวจสอบการดำเนินงานของกลุ่มอาชีพต่าง ๆ

ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เป็นผู้นำที่มีความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะเสริมสร้างอาชีพให้กับชาวบ้านในชุมชน ประกอบกับเป็นผู้ใฝ่เรียนรู้ นำความรู้ที่ได้มาถ่ายทอดให้ชาวบ้านและชักชวนให้สมาชิกจัดทำโครงการเพื่อสร้างอาชีพเพิ่มขึ้น แล้วประธานจะจัดหางบประมาณ และทรัพยากรต่าง ๆ สนับสนุนโครงการนั้น ๆ เกิดเป็นกลุ่มอาชีพย่อย ๆ หลายกลุ่ม โดยมีการรายงานผลการดำเนินโครงการในที่ประชุมประจำเดือน ทั้งนี้มีศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงเป็นตัวอย่างการดำเนินงาน ผลการศึกษาสอดคล้องกับPomphan Khummun (2007) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของกลุ่มทอผ้าพื้นเมือง กรณีศึกษากลุ่มแม่บ้านเกษตรกรน้ำใสใต้ ตำบลชัยชุมพล อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของกลุ่มทอผ้าพื้นเมือง ได้แก่

ปัจจัยด้านผู้นำ ประธานกลุ่มมีภาวะผู้นำสูง มีมนุษยสัมพันธ์ดี พร้อมทั้งจะอุทิศเวลาให้กับกลุ่ม มีความเป็นกันเองกับสมาชิกกลุ่มหรือมีปฏิสัมพันธ์การสื่อสารระหว่างสมาชิกในกลุ่มทอผ้าพื้นเมืองด้วยกัน หรือองค์กรภายนอกทั้งหน่วยงานภาครัฐและเอกชน และสอดคล้องกับ Thanan Tangrujikul, Russamon kumsri, Phafan Rattana, and Irine Sakulsak (2016 : 1326) ศึกษาเรื่อง การศึกษาศักยภาพการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน กลุ่มทอผ้าผ่านนาหมื่นศรี จังหวัดตรัง ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าทอนาหมื่นศรี พบว่า กลุ่มผ้าทอนาหมื่นศรีมีการบริหารจัดการกลุ่มอย่างเป็นระบบ ผู้นำกลุ่มมีการสนับสนุนให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายทิศทาง และแผนการดำเนินงานในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน และทางกลุ่มผ้าทอนาหมื่นศรี ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ทั้งด้านงบประมาณ การให้ความรู้ ตลอดจนการสร้างพิพิธภัณฑสถานผ้าทอนาหมื่นศรี ด้านผลิตภัณฑ์ผ้าของกลุ่มผ้าทอนาหมื่นศรีมีเอกลักษณ์พิเศษที่ชัดเจน มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์รูปแบบใหม่อย่างต่อเนื่องจนสินค้าได้รับการรับรองมาตรฐาน รวมทั้งเป็นที่ยอมรับจากลูกค้า ด้านการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน สมาชิกของกลุ่มผ้าทอนาหมื่นศรี มีการพัฒนาความรู้ ความสามารถ ทักษะ ในการทำงานเพิ่มขึ้น และสามารถถ่ายทอดให้ผู้อื่นได้ และจากการวิเคราะห์ศักยภาพการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าทอนาหมื่นศรี พบว่า กลุ่มมีศักยภาพโดดเด่นในด้านผู้นำและการบริหารวิสาหกิจชุมชนที่เข้มแข็ง ด้านการจัดการสินค้าที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวและมีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่หลากหลาย และด้านการจัดการความรู้และข้อมูล โดยกลุ่มมีการพัฒนาความรู้ของสมาชิกอย่างต่อเนื่องรวมทั้งเป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับบุคคลที่สนใจอีกด้วย จึงส่งผลให้กลุ่มผ้าทอนาหมื่นศรีประสบความสำเร็จและมีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับ

2. ปัญหาในการจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน การศึกษาปัญหาการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านโพนสูง สามารถอภิปรายผล ได้ดังนี้

2.1 การวางแผน ปัจจุบันกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านโพนสูงยังไม่มีการจัดทำแผนการพัฒนากลุ่มอย่างเป็นทางการ ยังไม่มีทิศทางการพัฒนากลุ่ม เพียงแค่มีการพูดคุยในที่ประชุมหมู่บ้าน เกี่ยวกับปัญหาของการดำเนินงานของกลุ่มอาชีพ และร่วมกันหาวิธีการแก้ไขปัญหานั้นอาจเนื่องจาก กลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านโพนสูง ยังมีผลผลิต (สด) เพียงพอจำหน่าย ไม่ล้นตลาด ยังไม่มีความจำเป็นต้องแปรรูปผลผลิต จึงยังไม่จำเป็นต้องจัดทำแผนพัฒนากลุ่มวิสาหกิจชุมชนอย่างเป็นทางการ สอดคล้องกับ Pomnapha Rakrab, Ploynapha Khamwittayachotiphan, and Jarita Hinthao (2015 : 10) ศึกษาเรื่อง การพัฒนากลุ่มวิสาหกิจชุมชนข้าวฮางอกบ้านหนองบัวสร้าง จังหวัดสกลนคร ผลการศึกษาพบว่า ด้านการวางแผนกลุ่ม มีลักษณะการดำเนินงานแบบช่วยเหลือกัน สมาชิกทำงานตามความถนัด ซึ่งถือเป็นการปฏิบัติงานแบบเกื้อกูล ไม่เน้นโครงสร้างองค์กรที่ได้กำหนดไว้

2.2การจัดองค์การ ปัจจุบันกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านโพนสูง มีการจัดท่าระเบียบวิสาหกิจชุมชนกลุ่มส่งเสริมอาชีพบ้านโพนสูง และจัดโครงสร้างคณะกรรมการวิสาหกิจชุมชนกลุ่มส่งเสริมอาชีพบ้านโพนสูง ตามที่กรมส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนกำหนด การจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านโพนสูง มีการจัดแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบงาน กระบวนการทำงานจะเน้นรูปแบบการทำงานที่เป็นแบบครอบครัว ใ่วางใจ ซึ่งยังไม่ได้กำหนดโครงสร้างกลุ่มอาชีพย่อย ๆ อย่างเป็นลายลักษณ์อักษร ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก กลุ่มอาชีพต่าง ๆ ยังไม่มีการจัดการอย่างเป็นระบบที่มีกฎ กติกาอย่างชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับ Pornnapha Rakrab, Ploynapha Khamwittayachotiphan, and Jarita Hinthao (2015 : 10-13) ศึกษาเรื่อง การพัฒนากลุ่มวิสาหกิจชุมชนข้าวฮางอกบ้านหนองบัวสร้าง จังหวัดสกลนคร ผลการศึกษาพบว่า ด้านการวางแผนกลุ่ม มีลักษณะการดำเนินงานแบบช่วยเหลือกัน แบ่งสมาชิกทำงานตามความถนัด ไม่เน้นโครงสร้างองค์การที่กำหนดไว้ ด้านการจัดองค์การกลุ่ม มีการวางแผนโครงสร้างแบบไม่ชัดเจนนัก ไม่ระบุหน้าที่ในการทำงานในแต่ละด้าน มีตำแหน่งหน้าที่ไม่ชัดเจน อาศัยการทำงานแบบใช้ความเคยชิน ดำเนินงานแบบพี่น้องกันช่วยเหลือซึ่งกันและกันในทุกหน้าที่ เน้นงานหลักคือการตลาด มีฝ่ายประชาสัมพันธ์ เจริญญิกและกรรมการกลุ่ม และสอดคล้องกับSukanya Duanguppama (2014 : 137) ศึกษาแนวทางการพัฒนาศักยภาพการจัดการที่ดีของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการศึกษาพบว่า การพัฒนาการจัดการที่ดีของวิสาหกิจชุมชน ด้านการจัดองค์การ วิสาหกิจชุมชนควรมีระบบโครงสร้างการจัดการที่เป็นระบบ มีการทำงานตามตำแหน่งหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้เต็มตามศักยภาพ โดยมุ่งที่วัตถุประสงค์และเป้าหมายของกลุ่ม เช่น มีผู้นำมีผู้ดำเนินงานฝ่ายต่าง ๆ ทุกคนในกลุ่มมีความรับผิดชอบในหน้าที่ของตนเองอย่างเต็มตามศักยภาพ

2.3การนำองค์การ ในการประชุมประจำเดือน ประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านโพนสูง จะให้คำแนะนำ ชักชวน ระดมความคิดเห็นหาแนวทางเพื่อสร้างอาชีพเพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีความสามารถในการใช้ภาวะผู้นำสูง แต่ละกลุ่มอาชีพก็ยังคงมีปัญหาบ้างน้อยบ้าง ซึ่งส่วนใหญ่ต้องการความรู้ในเรื่องการแปรรูปผลผลิต ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากปัจจุบันกลไกการบริหารกลุ่มสำเร็จได้ด้วยภาวะผู้นำของประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ซึ่งมีภาวะผู้นำสูง มีความมุ่งมั่น อุทิศตนเพื่อความสำเร็จของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน สอดคล้องกับ Pornnapha Rakrab, Ploynapha Khamwittayachotiphan, and Jarita Hinthao (2015) ศึกษาเรื่อง การพัฒนากลุ่มวิสาหกิจชุมชนข้าวฮางอกบ้านหนองบัวสร้าง จังหวัดสกลนคร ผลการศึกษาพบว่า ด้านผู้นำของประธานกลุ่ม มีการสร้างแรงจูงใจและมีการสื่อสารกับสมาชิกเป็นอย่างดี มีภาวะความเป็นผู้นำ และสอดคล้องกับPornphan Khummun (2007) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของกลุ่มทอผ้าพื้นเมือง กรณีศึกษากลุ่มแม่บ้านเกษตรกรน้ำใสใต้ ตำบลชัยชุมพล อำเภอ

ลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของกลุ่มทอผ้าพื้นเมือง ได้แก่ ปัจจัยด้านผู้นำ ประธานกลุ่มมีภาวะผู้นำสูง มีมนุษยสัมพันธ์ พร้อมที่จะอุทิศเวลาให้กับกลุ่ม มีความเป็นกันเองกับสมาชิกกลุ่มหรือมีปฏิสัมพันธ์การสื่อสารระหว่างสมาชิกในกลุ่มทอผ้าพื้นเมืองด้วยกันหรือองค์กรภายนอกทั้งหน่วยงานภาครัฐและเอกชน

2.4 การควบคุม จะมีการควบคุมการบริหารกลุ่มอาชีพต่าง ๆ โดยทุกกลุ่มต้องมีบัญชีคุมรายรับ รายจ่าย โดยประธานกลุ่มเป็นผู้ดูแล นำเงินส่งคืนกองกลาง เน้นการบันทึก และมีหลักฐานการจ่ายเพื่อความถูกต้อง และต้องรายงานในที่ประชุมประจำเดือน เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกลุ่มอื่น ๆ และพูดคุยร่วมกันวิเคราะห์หาสาเหตุ ปรึกษาหารือให้ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาซึ่งกันและกัน แต่ยังคงขาดการควบคุมผลผลิตและต้นทุน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการจัดทำบัญชีรายรับ รายจ่ายของกลุ่มอาชีพ จัดให้มีการสอนการทำบัญชี มีพี่เลี้ยงช่วยสอนและดูแลให้คำแนะนำการจัดทำบัญชีของกลุ่มอาชีพ รวมทั้งเป็นการให้ชาวบ้านได้มีส่วนร่วมในการตรวจสอบการดำเนินงานของกลุ่มอาชีพต่าง ๆ สอดคล้องกับ Pomnapha Rakrab, Ploynapha Khamwittayachotiphan, and Jarita Hinthao (2015) ศึกษาเรื่อง การพัฒนากลุ่มวิสาหกิจชุมชนข้าวฮางอกบ้านหนองบัวสร้าง จังหวัดสกลนคร ผลการศึกษาพบว่า ด้านการควบคุมเน้นการควบคุมด้านการผลิตทุกขั้นตอน ควบคุมคุณภาพทางกายภาพโดยผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และทดสอบคุณภาพด้านจุลชีววิทยาจากศูนย์วิจัยโดยผู้เชี่ยวชาญ และสอดคล้องกับ Sukanya Duanguppama (2014 : 137) ศึกษาแนวทางการพัฒนาศักยภาพการจัดการที่ดีของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการศึกษาพบว่าแนวทางการพัฒนาการจัดการที่ดีของวิสาหกิจชุมชน เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ด้านการจัดทำรายงาน วิสาหกิจชุมชนควรมีการดำเนินการจัดทำบัญชีควบคุมรายรับและรายจ่าย ตลอดจนรายละเอียดในการดำเนินการต่าง ๆ ในรอบปี เพื่อให้โปร่งใสและสามารถตรวจสอบได้ทั้งสมาชิกและบุคคลทั่วไป

3. แนวทางการเสริมสร้างการจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนอย่างยั่งยืน การศึกษาแนวทางเสริมสร้างการจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

3.1 การวางแผน ควรมีแผนพัฒนากลุ่มวิสาหกิจชุมชน และมีการถ่ายทอดแผนให้สมาชิกทุกคนทราบ รวมทั้งสร้างความตระหนักให้เห็นความสำคัญของการพัฒนาตามแผน เพื่อให้การดำเนินการกลุ่มมีความมุ่งมั่นไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อบรรลุเป้าหมายที่กำหนดร่วมกัน

3.2 การจัดองค์กร ควรมีการจัดโครงสร้างคณะกรรมการดำเนินงานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนอย่างชัดเจน มีกฎ ระเบียบของการบริหารกลุ่มอาชีพต่าง ๆ ที่เป็นลายลักษณ์อักษรอย่างชัดเจน

3.3 การนำองค์การ เพื่อให้ดำเนินการได้อย่างยั่งยืนนั้น สำคัญที่ผู้นำกลุ่ม ต้องมีลักษณะแบบผู้นำการเปลี่ยนแปลง มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีความเสียสละ พุ่มเทร่างกายแรงใจในการขับเคลื่อนวิสาหกิจของชุมชน มีความมุ่งมั่นตั้งใจทำงาน ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของสมาชิกทุกกระบวนการ เพื่อสร้างรายได้ให้กับสมาชิก และมุ่งมั่นให้สมาชิกสามารถดำเนินการกลุ่มได้อย่างยั่งยืน เข้มแข็ง ต่อ ยอดผลิตภัณฑ์ต่อไปได้อีก

3.4 การควบคุม กลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านโพนสูง มีการกำหนดกติกาในการทำงานร่วมกัน มีการกำหนดระยะเวลาในการทำงานอย่างชัดเจน และมีการวัดผลจากรายได้ ผลกำไรของการขายสินค้าชุมชน การให้บริการการท่องเที่ยว และสวัสดิการชุมชน นอกจากนี้ยังมีการประชุมประจำเดือนเพื่อติดตามตรวจสอบการดำเนินงาน และการประเมินผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติงาน เพื่อรับรู้ปัญหา และหาแนวทาง แก้ไขปัญหาร่วมกัน นอกจากนั้นหน่วยงานภาครัฐควรเข้ามาดูแล ให้ความรู้และเป็นพี่เลี้ยงในการติดตามประเมินผลโครงการ

ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เป็นผู้นำที่มีความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะเสริมสร้างอาชีพให้กับชาวบ้านในชุมชน ประกอบกับเป็นผู้ใฝ่เรียนรู้ นำความรู้ที่ได้มาถ่ายทอดให้ชาวบ้านและชักชวนให้สมาชิกจัดทำโครงการเพื่อสร้างอาชีพเพิ่มขึ้น แล้วประธานจะจัดหางบประมาณและทรัพยากรต่าง ๆ สนับสนุนโครงการนั้น ๆ เกิดเป็นกลุ่มอาชีพย่อย ๆ หลายกลุ่ม โดยมีการรายงานผลการดำเนินโครงการในที่ประชุมประจำเดือน ทั้งนี้มีศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงเป็นตัวอย่างการดำเนินงาน ผลการศึกษาสอดคล้องกับ Pornphan Khummun (2007) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของกลุ่มทอผ้าพื้นเมือง กรณีศึกษา กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรน้ำไผ่ใต้ ตำบลชัยชุมพล อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของกลุ่มทอผ้าพื้นเมือง ได้แก่ ปัจจัยด้านผู้นำ ประธานกลุ่มมีภาวะผู้นำสูง มีมนุษยสัมพันธ์ พร้อมที่จะอุทิศเวลาให้กับกลุ่ม มีความเป็นกันเองกับสมาชิกกลุ่มหรือมีปฏิสัมพันธ์การสื่อสารระหว่างสมาชิกในกลุ่มทอผ้าพื้นเมืองด้วยกันหรือองค์กรภายนอกทั้งหน่วยงานภาครัฐและเอกชน สอดคล้องกับกับ Thanan Tangrujukun, Russamon kumsri, Phafan Rattana, and Irine Sakulsak (2016) ศึกษาเรื่อง การศึกษาศักยภาพการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน กลุ่มทอผ้า นานาหมื่นศรี จังหวัดตรัง ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน กลุ่มผ้าทอนานาหมื่นศรี พบว่า กลุ่มผ้าทอนานาหมื่นศรีมีการบริหารจัดการกลุ่มอย่างเป็นระบบ ผู้นำกลุ่มมีการสนับสนุนให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายทิศทาง และแผนการดำเนินงานในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน และทางกลุ่มผ้าทอนานาหมื่นศรี ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ทั้งด้านงบประมาณ การให้ความรู้ ตลอดจนการสร้างพิพิธภัณฑ์ผ้าทอนานาหมื่นศรี ด้านผลิตภัณฑ์ทอผ้าของกลุ่มผ้าทอนานาหมื่นศรีมีเอกลักษณ์พิเศษที่

ชัดเจน มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์รูปแบบใหม่อย่างต่อเนื่อง จนสินค้าได้รับการรับรองมาตรฐาน รวมทั้งเป็นที่ยอมรับจากลูกค้า ด้านการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน สมาชิกของกลุ่มผ้าทอนาหมื่นศรี มีการพัฒนาความรู้ ความสามารถ ทักษะ ในการทำงานเพิ่มขึ้น และสามารถถ่ายทอดให้ผู้อื่นได้ และจากการวิเคราะห์ศักยภาพการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าทอนาหมื่นศรี พบว่ากลุ่มมีศักยภาพโดดเด่นในด้านผู้นำและการบริหารวิสาหกิจชุมชนที่เข้มแข็ง ด้านการจัดการสินค้าที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวและมีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่หลากหลาย และด้านการจัดการความรู้และข้อมูล โดยกลุ่มมีการพัฒนาความรู้ของสมาชิกอย่างต่อเนื่องรวมทั้งเป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับบุคคลที่สนใจอีกด้วย จึงส่งผลให้กลุ่มผ้าทอนาหมื่นศรีประสบความสำเร็จและมีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับ และสอดคล้องกับSanya kenaphoom (2015) ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพของวิสาหกิจชุมชนในเขตพื้นที่จังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพของวิสาหกิจชุมชนในเขตพื้นที่จังหวัดมหาสารคาม ประกอบด้วย 1) แนวทางกลยุทธ์เชิงรุก โดยการพัฒนาศักยภาพการผลิตและยกระดับมาตรฐานคุณภาพผลิตภัณฑ์สู่ระดับประเทศและระดับสากล ขยายช่องทางการจัดจำหน่าย ขยายพัฒนาเครือข่ายทางธุรกิจ เพื่อส่งเสริมการกระจายสินค้า 2) แนวทางกลยุทธ์เชิงพัฒนา โดยการเสริมสร้างขีดความสามารถการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน สนับสนุนงบประมาณและบุคลากรในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน สร้างความร่วมมือเชิงบูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมสนับสนุนวิสาหกิจชุมชนอย่างเป็นระบบ 3) แนวทางกลยุทธ์เชิงตั้งรับ โดยการพัฒนาศักยภาพแรงงานวิสาหกิจชุมชน พัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชนยกระดับมาตรฐานการผลิตให้สูงขึ้น และ 4) แนวทางกลยุทธ์เชิงพลิกแพลง โดยการพัฒนาเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนให้เข้มแข็ง วิจัยนวัตกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์ และสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนในการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนให้เข้มแข็งและพึ่งตนเอง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้

1. ควรมีการวางแผนกลยุทธ์อย่างเป็นระบบ และมีทิศทางการพัฒนากลุ่มวิสาหกิจชุมชนอย่างชัดเจน เช่น อาจทำแผนพัฒนากลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านโพนสูง ระยะ 3 ปี โดยมีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (SWOT) ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน
2. ควรมีการกำหนดกติกา หรือระเบียบการทำงานของกลุ่มอาชีพย่อย ๆ ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านโพนสูง ให้มีระบบและกลไกที่มีความชัดเจน สามารถถ่ายทอดและนำไปสู่การปฏิบัติได้ทันที

3. ควรมีระบบจัดการความรู้ ในด้านการบริหารจัดการ ที่ผู้ใหญ่บ้านและเป็นประธานกลุ่ม ดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งได้รับความเชื่อถือศรัทธา และให้ความร่วมมือกันเป็นอย่างดี ถ่ายทอดให้เป็นความรู้แบบชัดแจ้ง ซึ่งอาจทำเป็นคู่มือเพื่อให้ผู้อื่นเข้าถึงความรู้ได้ง่าย
4. ควรมีระบบการติดตามประเมินผลของกลุ่มอาชีพต่าง ๆ ที่เป็นรูปธรรม มีการติดตาม เป็นระยะอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาครั้งต่อไปควรศึกษาแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เพื่อยกระดับมาตรฐานคุณภาพผลิตภัณฑ์
2. ควรศึกษาศักยภาพการบริหารจัดการเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน ในจังหวัดนครราชสีมา
3. ควรศึกษาการส่งเสริมการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน บ้านโพนสูง ตำบล หมีนไวย อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา
4. ควรติดตามและรายงานผลการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเพื่อสร้างความสัมพันธ์ และพัฒนากลุ่มวิสาหกิจชุมชน อย่างต่อเนื่อง

References

- Community Enterprise Promotion Division, Department of Agricultural Extension.
(2017). *Nakhon Ratchasima Provincial Community Enterprise Information*.
Bangkok : Community Enterprise Registration and Information Group,
Department of Agricultural Extension.
- Community Enterprise Promotion Division, Department of Agricultural Extension.
(2018). *Intent of Community Enterprise Promotion Act 2005*. [Online]
https://smce.doae.go.th/faq/show.php?faq_id=11 [27 April 2018].
- Community Enterprise Promotion Division, Department of Agricultural Extension.
(2018). *Intent of Community Enterprise Promotion Act 2005*. [Online]
https://smce.doae.go.th/faq/show.php?faq_id=96 [27 April 2018].
- Louis Allan, (1973). *Successful Sport Management*. United States: Michie

- Office of the Secretariat of the Community Enterprise Promotion Board,
Department of Agricultural Extension. (2013). *Removing lessons from
outstanding community enterprises*. Bangkok: Office of the Secretariat of the
Community Enterprise Promotion Board.
- Pornnapha Rakrab, Ploynapha Khamwittayachotiphan, and Jarita Hinthao. (2015).
“The development of community enterprise gaba rice Nongbuasang group,
Sakon Nakhon province”. *Journal of Liberal Arts and Management Science*
Kasetsart University. 2(1) : 1-24.
- Pornphan Khummun. (2007). *Factors Affecting Success of Local Weaving Group: A
Case Study of Nam Sai Tai Farming Maid Group, Chai Chumphon Sub-
district, Laplae District, Uttaradit Province*. Master of Arts Thesis (Local
Research and Development) : Uttaradit Rajabhat University.
- Pornsiri Kongnuan. (2009). “Research and development of community enterprise
management for self-reliance and conducive to solving poverty in an integrated
way - study of processed food products, Phra Samut Chedi District, Samut
Prakan Province”. *Thonburi Rajabhat Research Journal*. 16 (1) : 40-53.
- Sanya kenaphoom. (2015). “The Approach for Developing the Effectiveness of the Small
and Miro of Community Enterprise (SMCE) in Maha Sara Kham Province”. *Phrae
Wa Kalasin Journal of Kalasin Rajabhat University*. 2 (3) : 68-85.
- Stuart Crainer. (2008). *Key Management idea: Combining the best of modern
management concepts*. Translated by Chatjanan Thamchinda. Bangkok: SE-
EDUCATION.
- Sukanya Duanguppama. (2014). “The Development of Good Management Practices
of the Community Enterprises in Kalasin Province”. *Journal of Community
Development and Life Quality*. 2 (2) : 133-139.
- Thanan Tangrujikul, Russamon kumsri, Phafan Rattana, and Irine Sakulsak. (2016).
Management Potential of Community Enterprise Nameunsri Cloth Weaving
Group, Trang Province. The 7th National and International Hat Yai Academic
Conference on June 23, 2016 at Hat Yai University. Songkhla: Hat Yai
University.